

חולין כ

משה שווערד

1. רש"י מסכת חולין דף יט עמוד ב

השוחט מן הצדדין - לצד הצואר.
שחיטתו כשרה - ואפ"ל לכתחלה נמי ואידי דבעי למתני המולק מן הצדדין תנא נמי השוחט בדיעבד.

2. תוספות מסכת חולין דף יט עמוד ב

השוחט מן הצדדין - מצינן למימר דוקא דיעבד ואפ"ל החזיר סימנין גזירה אטו לא החזיר ובקונטרס לא פירש כן.

3. המאירי על מסכת חולין דף יט/ב

....לדעת רוב מפרשים לא סוף דבר שבדיעבד כשרה אלא אף לכתחלה אחר שהסימנין נשחטין קודם חתיכת המפרקת ויראה לי דוקא דיעבד אבל לכתחלה אסור שמא יפגם הסכי

4. ר"ן דפי הריף ה:

האדין מליקט פסולה טעם נמי בשחט דיעבד ולא ידעתי מי הקיקו לכך ודחלו משחט דהוה שחטתו לבסוף בלא טעם לומר כיון דמן האדין חילת למיחש שמא תשבר מפרקה קודם שחטתו הסימנין וכו' כיון דשחטתו בסימנין הוה כי שחט מן האדין ודחלו מן המפרקה חילת לומר בע"ה לפיכך גרסו הגדולים דיעבד כיון דשחטתו בטהרה אבל לכתחלה מטה לשחט מן המעט לומר וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהלכות שחיטה וגרין השוחט ששחט בלא טעם לומר וחס מן האדין שחטתו כשרה: הריף ה מן האדין מליקט פסולה. דמחול ערשו אמר רחמנא: האוסף מן העורף

5. חידושי הרישב"א מסכת חולין דף יט עמוד ב

אילימא עורף ממש. פ"ה מה שיש מן העורף אחורי הפרצוף קרוי עורף בלשון תורה כדיליף לקמן מדכתיב עורף ולא פנים.
אלא מאי עורף מול עורף. פ"ה דבלשון חכמים קורין עורף למה שהכתוב קורא מול עורף והוא מה שכנגד הצואר, ולשון תורה לחוד ולשון חכמים לחוד.

6. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן כז סעיף ו

צריך שיהיה הקשר מאחורי הראש למעלה מן בעורף. צריך לכיוון הקציצה שתהא באמצע, כדי שתהא כנגד בין העינים, וגם הקשר יהיה באמצע העורף ולא יטה לכאן או לכאן. ...

7. מגן אברהם סימן כז

טו בעורף - שהוא סוף הגלגולת (רמב"ם) והו' נגד הפנים כדאי' פ"ק דחולין:

8. חידושי הרשב"א מסכת חולין דף כ עמוד א

וכדרב הונא אמר רב אסי הגרים שלישי ושחט שני שלישי טרפה, והא דאיפשיטא ליה טפי בשחיטה מבמליקה משום דשאר הלכות שחיטה אינן נוהגות במליקה דהיינו שהייה דרסה חלדה שפוסלין בשחיטה ואינן פוסלין במליקה. וטעמא דהגרמה שפסולה אפ"ה במליקה משום דמול ערפו אמר רחמנא וקמ"ל שמואל דכי היכי דבשחיטה התחלת מקום שאינו ראוי פסול אע"ג דעביד לבסוף רובא בשחיטה הכי נמי במליקה דפסול.

9. חדושי הר"ן על חולין דף כ ע/א

וכדרב הונא אמר רב אסי דאמר רב הונא א"ר אסי הגרים שלישי ושחט שני שלישים פסולה. כלומר דקמ"ל שמואל דכי היכי דפסול בשחיטה פסול נמי במליקה ואיצטריך לאשמועינן שלא תאמר כיון שחלדה ודרסה נמי דפסלי בשחיטה לא פסלי במליקה שאף בהגרמה נאמר כן קמ"ל דלא דמי דהתם מקום מליקה הכא לאו מקום מליקה. ומיהו שהייה ודאי פסולה במליקה אלא דלא אצטריך ליה לאשמועינן דכיון דמלק חציו של סימן ואיטרפא לה ושהה אח"כ כיון שהשהייה מחלקת כי קא מלק טרפה קא מלק והרי הוא כאלו נטרפה מעיקרא, הרא"ה ז"ל:

10. תוספות מסכת חולין דף כ עמוד א

לא אמרן אלא למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה - אין להקשות לדידיה היכי משכחת נבלת עוף טהור דמטמא בגדים אבית הבליעה דנהי דלא בעי שחיטה נחירה מיהא בעי בסימנין כדמוכח לקמן בריש פרק ב' (דף כח.) דקאמר מלק בסכין מטמא בגדים אבית הבליעה ואי אמרת אין שחיטה לעוף מן התורה כיון דתבר שדרה ומפרקת הויא טרפה תיהני לה סכין לטהרה מידי נבלה אלמא סימנין דוקא מטרהין ובשדרה ומפרקת חשיב טרפה והשתא (משכחת נבלת עוף טהור כשחתך שדרה ומפרקת ורוב

בשר קודם שהגיע לסימן) תיהני ליה סכין לטהורי מידי נבילה והא דנקט בהתכלת (מנחות מה.) גבי נבלה וטרפה לא יאכלו הכהנים דאצטריך סד"א הואיל ואשתרי מליקה גביהו אשתרי נמי נבלה לאו דוקא דנבלה לא הוי כדמוכח לקמן כמו שהבאתי מפרק ב' (לקמן דף כח.) אלא כלומר טרפה וקרא נקט נבלה אגב טרפה.

11. ספר תפארת יעקב

בְּרִיה לא אמרין אין להקשות כי משכחת לה נבלה עוף טהור .
הא לא קפיד נבלה אפילו חימא דלמ"ד אין שחיטה לעוף
מן סהרה אפילו נחירה בסמינים לא בעיקר ע"מ אי מחס מאליה
כוי נבלה דזודאי לא שייך לומר למאן דאמר דכמדבר כיו מותרין
בבשר נחירה שסיו אכלין נבלה שחטה ושחיטה דלכ"ע נבלה נאכר
לכס נסיו, גס מה שכתבו הנבלה דכתיב ביחזקאל לאו דוקא הוא
דבר סקסא מאד לומר על דברי נביא חסי כסס שיאמר לאו
דוקא, אבל נאמא לק"מ דהא שס קאמר ר"י פרטס א אליכו שחיד
לזרעס רק רבינא קאמר לפרט לפי סאמא דק"ל יס שחיטה לעוף

12. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף כ עמוד א

לא אמרין אלא למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת וכו'. צ"ב לפי ההו"א למה כל דיני שחיטה כשהיה הגרמה וכו' תקנו חכמים גם בעוף, ועיקור סימנים לא. וי"ל דבכל דיני השחיטה הפסול הוא במעשה השחיטה שנעשה שלא כראוי, ובוזה תיקנו בעוף דומיא דבהמה, משא"כ בעיקור סימנים, דאין החסרון במעשה השחיטה, אלא העוף אינו ראוי לשחיטה כשסימניו שמוטים, ובוזה לא פסלו רבנן בעוף.

13. רש"י מסכת חולין דף כ עמוד ב

אבל למ"ד יש שחיטה לעוף מן התורה - מתורה שנמסרה למשה על פה דהיינו הלכה למשה מסיני ...

14. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף כ עמוד ב

יש שחיטה לעוף מן התורה. פירש רש"י דהיינו דעת רבי דיליף מדכתי' וזבחת כאשר צויתך, מלמד שנצטוו משה על הלכות שחיטה בעל פה. ובט"ז ריש הל' שחיטה הקשה אמאי לא דרשינן מפסוק זה דנצטוו ישראל על השחיטה במרה, כמו שאמרו בסנהדרין (נו ב) דבמרה נצטוו על שבת וכיבוד אב ואם משום שנאמר בהם כאשר צויתך. עי"ש מה שתירץ. ובכו"פ (סי' א סק"א) תירץ על פי המבואר לעיל דלדעת ר"ע הותר בשר נחירה במדבר, ורק כשנכנסו לא"י נצטוו על השחיטה, והכי קיימא לן, וכל המצוות שנצטוו במרה ניתנו להם כדי שינהגו בהם מיד, אבל שחיטה שלא נצטוו במדבר ודאי שלא נאמר להם במרה. ויש להעיר מדברי רש"י עה"ת שמביא מדרש דגם על פרה אדומה נצטוו במרה, והרי לא הוצרכו ליטהר מטומאת מת עד אחר הקמת המשכן, ועל כרחך דנצטוו גם במה שלא נהג מיד. אמנם בגמ' סנהדרין לא הוזכרה פרה אדומה, ולפ"ז א"ש דברי הכו"פ.

15. ספר פרי תואר [חדש] על יו"ד - סימן כט

ומה שכתב מהריק"ש דמשמע מדברי רמב"ם דשבע טריפות לבד הדרוסה מדרבנן ניהו מחילה מכבוד הרב דכל דהוי הל"מ וכל דנידון בא' מי"ג מדות הוי דאורייתא גמור ותמצא דהגם דכתב רמב"ם בריש הלכות אישות דהכסף מדברי סופרים עכ"ז הבא עליה חייב מיתה ופירוש דברי סופרים דקאמר הרב כל דלא מתפרשא להדיא בתורה ורבנן הוא דלמדוה מכללי התורה אשר בידם מקרי דברי סופרים גם מהריק"ש לא סמך להקל על טעם זה אלא כתביה לסניף בעלמא ואחר האמת אין הפרש כלל בה' טריפות וכולן איסורי תורה ניהו גם לרמב"ם וטעם הומרת הדרוסה לרמב"ם הוא להיות שה' אסר ח' טריפות ובהר מכללם לכתוב בתור' דרוסה וז' טריפות למדם למשה הראה לדעת שיש בה צד חומרא בדרוסה ולשאר פוסקים חשבי ליה ספק שקול ואין הפרש בין דרוסה לשאר טריפות אשר ע"כ שקלו רז"ל בשקול דעתם לאסור ספק דכיוצא בו בשאר ספקות התורה מקילינן בהו:

16. טור יורה דעה הלכות שחיטה סימן כז

חתך מבהמה לאחר שנשחטה כראוי ועודנה מפרכסת אסור לאוכלה בעודנה חיה אבל לאחר שמתה מותר לאוכלה ולהאכילה לנכרי ומותר להאכיל בני מעיה לנכרי כל שנפסלה בשחיטה הרי זה נבלה וכל שנשחטה כראוי ודבר אחר גורם לה ליפסל ה"ז טרפה נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה:

17. בית יוסף יורה דעה סימן כז

ומ"ש נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה. מימרא דזעירי בפ"ק דחולין (כ:). ותמיהא לי למה הוצרך לכתוב איזו היא נבלה ואיזו היא טרפה כיון ששתיהן אסורות ואין ביניהם אלא שזו מטמאה וזו אינה מטמאה ורבינו לא בא לכתוב דיני טומאה

וטהרה אלא דיני איסור והיתר ועוד יש לתמוה דהא דנשברה מפרקת ורוב בשר עמה היא אחת מששה נבלות מחיים דמייתי בפ"ק דחולין (כא.) וכיון שכתבה לזו כאן למה לא כתבם כולם ג"כ כאן:

18. תורת חיים מסכת חולין דף כ עמוד ב

אמר זעירי נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה. הרא"ש ז"ל והטור בסימן כ"ז מייתי מילתא דזעירי שכתב שם כל שנפסל בשחיטה הרי זו נבלה וכל שנשחטה כראוי ודבר אחר גורם לה ליפסל הרי זו טריפה נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה, **ויש לתמוה כיון דהרא"ש והטור לא כתבו דיני טומאה וטהרה למה כתב הא דזעירי והא דכל שנפסל בשחיטה וכו' דמאי נפקא מינה כיון ששתיהן אסורות** וכן תמה בב"י שם ועוד דמעיקרא כתב הטור חתך מהבהמה לאחר שנשחטה וכו' מותר להאכיל בני מעים לעכו"ם והדר כתב כל שנפסל בשחיטה הרי זו נבלה וכו' וקשה דאין ענין זה לזה כלל.

ויש ליישב דנפקא מינה לענין אבר מן החי דבתחילה כתב דמותר להאכיל בני מעים לעכו"ם ולא אמרינן כיון דמיד לאחר ששחט קנה וישט ועודה מפרקת הויא לה ריאה ובני מעיה כמאן דמנחו בדיקולא דמו וכמו שהוציאו אותן מן הבהמה בעודה מפרקת ועכו"ם לאו בשחיטה תליא היתר אכילה ידיה אלא במיתה וכיון דאבר מן החי אסור לעכו"ם אסור להאכילו בני מעים קמשמע לן דמותר משום דליכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור כדאיתא בפרק **השוחט והדר כתב דכל שנפסל בשחיטה הרי זו נבלה ונפקא מינה דכיון דשחיטה פסולה היא ולא מהניא לטהרה מידי נבלה לכך אסור להאכיל מבני מעיה לעכו"ם דלא יצאו בני מעיה מידי איסור אבר מן החי ולא שייך למימר בה ליכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור דהא לישראל נמי לא מהניא הך שחיטה מידי אבל כל שנשחטה כראוי וד"א גרים לה ליפסל הרי זו טריפה ונמצא דמותר להאכיל בני מעיה לעכו"ם דכיון דשחטה כראוי ומהניא ליה לישראל לטהרה מידי נבלה אין בה איסור אבר מן החי דליכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור.**

19. ב"ח יורה דעה סימן כז

ב כל שנפסלה בשחיטה וכו'. משנה שם **ונפקא מינה לדידן לענין אותו ואת בנו** דאין איסור לשחטה אם נתנבלה אחד מהם אבל נטרפה אסור כדלעיל בסימן י"ו אי נמי לענין שני זיתים דלקמן בסוף סימן צ"ח:

20. ספר אתון דאורייתא - כלל א

...אשוב לענינינו ואומר **דמה שחידשתי דמליקת עוף קדשים זו היא שחיטתו והכרחתיו מש"ס זבחים דס"ט ע"א וכו"ל לכאורה קשה ע"ז מש"ס יבמות דל"ב ע"ב דפליגי התם ר' חייא ובר קפרא בזר שאכל מליקה אי חייב אחת או שתיים ומטעמא דאחזע"א הוא דפליגי ע"ש אבל כ"ע מודי דמליקה לזר יש בה איסור משום נבילה וא"כ מוכח דמליקה לא חשיב שחיטה וי"ל דלגבי הכהן הוא דחשיבא מליקה שחיטה אבל לא לגבי זר וע"ע בזבחים דמ"ד ע"ב דמצריך הש"ס קרא מיוחד דלכל חטאתם להתיר חטאת העוף לכהנים דסד"א נבילה היא עכ"ל הגמ' ואי איתא מדוע סד"א לומר כן הא לגבי כהן מליקתו היא שחיטתו ואיננה נבילה כלל וי"ל דרק אחרי דכתי' קרא דלכל חטאתם להתיר חטאת העוף לכהנים הוא דאמר' דטעמא דקרא משום דמליקתו היא שחיטתו לגבי כהנים משא"כ לולי קרא הנ"ל לא הייתי אומר כלל כן ושפיר ה"א אסור להם משום נבילה אולם עדיין צ"ע דכיון דלזר לא חשיבא מליקה שחיטה וכו"ל א"כ תידוש הוא דחדית רחמנא לגבי כהנים להחשיב המליקה לשחיטה אצלם א"כ מנ"ל באמת למידרש טעמא דקרא הכי דילמא באמת אין כוונת התורה כלל להחשיב המליקה לשחיטה אצלם ומליקה היא נבילה באמת גם להם אלא שגזיה"כ הוא שנבילה זאת מותרת להם וזהו ענין החידוש שחידשה תורה אצלם...**

עוד מצאתי בעזה"י ראי' ברורה ונפלאה דמליקה בקדשים היא שחיטתו מהא דאמר' בנ סתים דס"ג ע"ב דהמולק את העוף בערב פסח על החמץ עובר בלא תעשה אבל הקומץ את המנחה על החמץ אינו עובר וברש"י ד"ה אינו עובר כ' וז"ל דקמיצה וודאי לאו שחיטה היא עכ"ל כוונתו דכיון דכתיב לא תשחט על חמץ דם זבחי ע"כ בעי' שחיטה דווקא וא"כ כיון דמולק על החמץ חייב על כרחך דמליקה חשיבא שחיטה בקדשים דא"ל דאפי' אי אין מליקה שחיטה כלל עכ"ז שפיר חייב הואיל ועבודת המליקה היא במקום עבודת השחיטה בבהמה דז"א דהא גם קמיצת מנחה היא במקום שחיטה בבהמה וכמבואר בזבחים דל"ג ע"ב ובכמה דוכתי ועל כרחך דלענין שוחט על החמץ בעי' שחיטה ממש וע"כ שפיר פטור בקמיצה הואיל ואיננה שחיטה וא"כ מוכרח מזה דמליקה חשיבא שחיטה ממש בקדשים ומה שכתב רש"י דקמיצה וודאי לאו שחיטה היא צ"ל בכוונת תיבת וודאי דמליקה נהי דאיננה שחיטה סתמית עכ"ז בעוף קדשים עכ"פ היא שחיטתו או דנהי דאיננה שחיטה לגבי זרים עכ"ז לגבי כהנים עכ"פ חשיבא שחיטה וכו"ל משא"כ קמיצה דוודאי לאו שחיטה הוא כלל וכלל ודו"ק ויש לעיין עוד הרבה בכ"ז ובאתי רק להעיר:

21. ספר איזהו מקומן - מנחות עג

ב] מליקת העוף היא נבילה שהותרה, או דמליקתה זו שחיטתה?

האחרונים האריכו לדון בגדר מליקה רחטאת העוף: האם לעולם היא נבילה אלא שהותרה לכהנים מגזירת הכתוב, וכן משמעות הגמ' ביבמות לב: דור שאכל מליקה חייב נמי משום נבילה. או דמליקתה זו היא שחיטתה וכדמצינו בעגלה ערופה דעריפתה זו שחיטתה ובשעיר המשתלח דדחייתו מהצוק זו שחיטתו ואין מטמאין טומאת נבילות.

ובאתון דאורייתא (סי' א') האריך בזה בראיות לכאן ולכאן ווגם ממשמעות סוגיין דנבילה היא אלא דרחמנא שריה, וגם בזכר יצחק (סי' מ"ו) דן בזה, והמנחת חינוך (מלוה קפ"ה סוף אות י' - נקומץ המנחה) נקט בפשיטות דהוי נבילה אלא דגזיה"כ להתירה באכילה, ובקובץ הערות (למ. ז.) נקט פשוט איפכא דמליקתו זו שחיטתו ומשום הכי אין מטמאה טומאת נבילות, והאריך בענין זה בקה"י חולין (סי' י"א), וע"ע בזה באחיעזר

22. שו"ת אחיעזר חלק ב - יורה דעה סימן ז

(ג) ... ובאמת מוכרח דחלוק איסור נבילה מטומאה דהא שעיר המשתלח למאן דס"ל מותר בהנאה כמבואר ביומא ס"ז מ"מ אסור באכילה דזהו לאו מחמת איסור קדש דהא מותר בהנאה ואסור מדין נבילה ומ"מ מהני דחייתו לצוק לחייבו משום אוא"ב = אותו ואת בנו = כמבואר ביומא ס"ד ועכצ"ל שאינו מטמא דאם מטמא ג"כ הוי כנחירה בעלמא וכן מוכח מעג"ע = מעגלה ערופה = דעריפתו מטהרתו מידי נבילה ומבואר בזבחים ע' משום דכפרה כתיב בה כקדשים ולכאורה צ"ל דהא גם בקדשים ממש במליקה איצטריך קרא שאינו מטמא בביה"ב ואי לאו קרא הו"א דמטמא א"כ בעג"ע דליכא קרא מהיכ"ת שלא יטמא וצ"ל דבאמת גלי קרא במליקה דכל דנעשה לשם מצות קדשים מטהרת מטומאת ביה"ב וזהו דכפרה כתיב בה כקדשים היינו במליקה וה"ה שעיר המשתלח כיון דדחייתו לצוק זהו שחיטתו ונעשה דרך הכשר מהני לטהרו מידי טומאתו ודמי למליקה ומדוקדק בזה לשון הרמב"ם בפ"ג מהל' אה"ט הל' י"ג המולק קדשים בפנים כו' הרי אלו טהורין כיוצא בו עג"ע שנערפה כהלכתה טהורה כפרה כתיב בה כקדשים וכן אם נשחטה כו' הצילה אותה שחיטתה מידי נבילה עכ"ל ...

(ד) ולמש"כ עיקר החילוק, דטומאה מאיסור משום דגלי קרא במליקה דכיון דנעשה דרך הכשר קרבן שמתרת את האיסור אינה מטמאה משום דטומאה במותם אמר רחמנא וכל שנעשה דרך מתיר אינו מטמא אבל לטהר מידי נבילה בעינן זביחה והכשר סימנים דוקא ושום הכשר אחר ליכא להתיר באכילה ורק מגזיה"כ דלכל חטאתם ילפינן בזבחים מ"ד דמליקת העוף נאכל לכהנים ולא משום דמליקה הוי כשחיטה ...

• אולם עיין במנחת חינוך נב:טז

ובהוא ענינא תמוה לי טובא דאמר'י בב"ק מ"א ממשמע שנאמר סקל יסקל השור א"י שהוא נבילה ונבילה אסורה באכילה ולא יאכל את בשרו למה לי. וק"ל הא אמרינן ביומא דף ס"ד מחוסר זמן בשעיר המשתלח היכי משכחת לה אמר רבא כגון שהיה לו חולה בתוך ביתו ביוה"כ ושחט את אמו ומקשי הש"ס כה"ג מי אסור לא תשחטו אמר רחמנא, אמרי במערבא דחייתו לצוק זהו שחיטתו עכ"ל הש"ס שם. והכוונה לע"ד כיון דמצותו בדחיה הוא במקום שחיטה כמאמר חכמינו זכרונם לברכה באגדה ומי איכפת לי להקב"ה בין שוחט מהצואר לשוחט מהעורף לא ניתנו המצות רק לצרף בהם הבריות וה"נ מצוותו בכך וזהו שחיטתו ועיין בתוס' חולין פ"ב למדו מזה לענין עגלה ערופה דיש בו משום או"ב דעריפתו זהו שחיטתו (וע' מנחות ק"א ברש"י ובתוס' שם לענין טומאה ואין כאן מקומו). וא"כ קשה גם בשוה"נ כיון דמצותו בסקילה ראוי לומר סקילתו זהו שחיטתו ומאי פריך הש"ס בפשיטות שהוא נבילה ועיין בפ' חלק לענין עיר הנדחת כה"ג וקשה למה ומ"ש משעיר המשתלח. הן אמת דגם בשעיר המשתלח משמע דאסור באכילה האברים שלו דלא פליגי רב ושמואל ביומא ס"ד רק לענין הנאה אך כ"ז צ"ע ועוד יבואר אי"ה לענין או"ב בשוה"נ ועגלה וצ"ע רחב

איתא בחולין (כ.) "א"ר ירמיה אמר שמואל כל הכשר בשחיטה, כנגדו בעורף כשר במליקה. הא פסול בשחיטה פסול במליקה, למעוטי מאי, אילימא למעוטי עיקור סימנין, והא תני רמי בר יחזקאל אין עיקור סימנין בעורף וכו'." והק' התוס' שם (ד"ה אילימא) לפירוש רש"י דבהמה שנעקרו ונשמטו סימניה ממקומן היא טריפה, כמבואר בתוס' (ט. ד"ה כולהו), אמאי איצטריך לאשמענין דכי היכי דעיקור פסול בשחיטה ה"ה נמי פסול במליקה, מאין היה לנו להכשיר במליקה יותר מבשחיטה, והלא מלק ונמצא

טריפה פסול לכו"ע. ועוד קשה, דהא קאמר בסמוך דלמ"ד אין שחיטה לעורף מה"ת, ה"ה נמי אין פסול עיקור בעורף, והיאך תלוי זה בזה, הא לכו"ע עיקור אסור משום טריפה, דמה לי טריפה זו מה לי טריפה אחרת.

והנה שיטת הרמב"ם בהל' שחיטה (פ"ג הי"ד) היא כדעת בה"ג, דפסול עיקור מהלממ"ס דהלכות שחיטה פירושו שנשמטו הסימנין, אלא שהוא ג"כ כתב שם (פ"ט הכ"א) ד"סימנים שנדלדלו רובן טריפה", ומזה משמע דס"ל דשמוטה היא טריפה.²²¹ וא"כ גם עליו יש להקשות קושית התוס', דאמאי שמוטה כשירה למ"ד אין שחיטה לעורף מה"ת, וכן במליקה, הלא טריפה היא.

והנראה בזה, דהנה ז"ל הרמב"ם שם (פ"ט הכ"א) "סימנין שנדלדלו רובן טריפה, ואפי' שלא מחמת נפילה, וכן נתקפלו, שהרי אינן ראויין לשחיטה. אבל אם נתפרק רוב תרבץ הושט מן הלחי הרי זו מותרת שאין התרבץ ראוי לשחיטה." ומוכח מדבריו דהא דנעשית הבהמה טריפה עי"ז שנדלדלו סימניה אין זה משום דסופה למות, כשאר טריפות, אלא דמכיון שאין הסימנים ראויים לשחיטה, זה גופא משהו הבהמה לטריפה, שאם אין הבהמה ראוייה לשחיטה דינה כטריפה.

ובזה אזיל הרמב"ם לשיטתו, שהרי כתב בהל' מאכ"א (פ"ד ה"ב) "אין אסור משום נבילה אלא מינין טהורין בלבד מפני שהן ראויין לשחיטה, אבל מינין טמאין שאין שחיטה מועלת בהן וכו' אינו לוקה משום נבילה וטריפה." הרי שסובר הרמב"ם שגדר איסור נבילה וטריפה הוא בשר שיש בו חסרון בהיתר שחיטה, ואשר על כן אינו נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד דשייך בה שחיטה.²²² ונראה דמה"ט סובר הרמב"ם שכשנשמטו הסימנים ואינם ראויים עוד לשחיטה חל שם טריפה על הבהמה, דכל שאין הבהמה ראוייה לשחיטה דינה כטריפה. ועפי"ז ניחא החילוק בין סימנים שנדלדלו רובן לבין תרבץ הושט שנתפרק מן הלחי, דהואיל ותרבץ הושט אינו מקום הראוי לשחיטה, ממילא אף אם נשמט ממקומו מ"מ אין הבהמה נעשית טריפה עי"ז.

ולפ"ז יש ליישב אמאי שמוטה כשירה למליקה וכן לנחירה בעורף למ"ד אין שחיטה לעורף מה"ת, דכיון דכל דין טריפה בשמוטה אינו מפני שסופה למות, אלא רק מחמת זה שאין הבהמה ראוייה לשחיטה, ממילא אין פסול זה נוהג אלא בשחיטה בלבד. אבל במליקה ונחירה, שאין שום פסולי שחיטה (כגון עיקור וכדומה) נוהגין בהן, ה"ה נמי אינו נוהג בהן דין טריפה דשמוטה.